

A sportrendészeti kutatások biztonsági vonatkozásai

A sport a 20. század végére kiemelkedő jelentőségű területté, nemzetstratégiai ágazattá vált. Rendkívül komplex jelenség, érinti a testkultúrát, az oktatáspolitikát, az egészségügyet, gazdasági és szociálpolitikai jelentősége is egyre nő. Ma már megalapozottan beszélhetünk „sportiparról”.

A sport sajátos, a legkülönbözőbb társadalmi rétegeket és csoportokat egyaránt érdeklő tevékenység, közösségalkotó és közösségformáló erő, ezért egyre nagyobb bel- és külpolitikai jelentőségre tesz szert, így az országimázs növelésének is igen fontos eszközévé vált. Ha a közérdeklődésre számot tartó sportágakban az egyes országokon belül vizsgáljuk a sportesemények és a sikerek vagy kudarcok közhangulati következményeit, világos, hogy a sportnak önmagában is olyan jelentősége van, amit nemzetbiztonsági szempontból is célszerű figyelemmel kísérni.

A sport minden ország önképének egyik legfontosabb összetevője külföldön is. Nem véletlen, hogy hazánkat a földrajzban és történelemben tájékozatlan személyek is azonosítani tudják a sporttörténelemben kimagasló szerepet játszó sportolóinkról. Ilyen például Papp László, Puskás Ferenc, Gerevich Aladár, akiknek felsorolása – szerencsére – sokáig tartana. Nem véletlen, hogy számos állam a sportban elért sikerekkel igyekezett nemzetközi politikai elismerését elősegíteni, támogatni, mintegy közvetett módon befolyásolva a politikai döntéshozókat a szavazókon keresztül. A huszadik század második felében erre számos példát találhatunk: Német Demokratikus Köztársaság, Kuba, Koreai Népi Demokratikus Köztársaság, de meg lehet említeni hazánkat is. Ezen a ponton megint szembe találkozunk a politikai, nemzetbiztonsági érdekekkel.

Mivel a sport történelmi távlatokba menően is kiemelkedő fontosságú kommunikációs eszköz, a sportolók felhasználása a küldő közösségről vagy küldő országról sugallt kép kialakításában nem új jelenség. Egy-egy nem kellően átgondolt nyilatkozat, megbotránkoztató magatartás, vagy épp

a nemzetközileg elismert sportolók „disszidálása” a 60-as, 70-es, 80-as években óriási presztízsveszteséggel járt, aminek következményei belpolitikai területen is érezhetők voltak.

A fenti megállapítások mindegyike különösen igaz a labdarúgásra, amely a legnépszerűbb látványcsapat sportágként a sportjog és a sportrendészeti, a sportrendezvények biztonságával foglalkozó terület világában is számos példát kölcsönöz.¹

A futballhuliganizmus megjelenése

Vajon honnan indult a futballhuliganizmus? Miért alakult ki, kik voltak az első futballhuligánok? Labdajátékokat, a futball előfutárait már az időszámítás előtti harmadik és második évezredben is játszottak Kínában.² Ekkor még a katonák részére kialakított erőnléti edzéseként játszották, de a mai Latin-Amerika területén, a Kolumbusz előtti Mezoamerikában az olmék kultúrában Tlaxtli (tlacstli), a maya kultúrában pol-a-tok néven ismerték a foci ősét.³ Ma, több latin-amerikai országban is rendeznek hagyományos pelotaversenyeket.

Britanniába, a Római Birodalom távoli provinciájába valószínűleg a római légiók vitték el a harpastum nevű játékot i. sz. 43 után, amit egy szőrrel

¹ Tóth Nikolett Ágnes: Sportrendészet a sportigazgatás rendszerében. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): A határrendészettől a rendészettudományig. Pécsi Határőr Tudományok Közlemények XVII. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport. Pécs, 2016. 296. o.

² Origin of Football is Chinese; the CuJu

Forrás: <https://soccerinteraction.com/origin-football-is-chinese-the-cuju>

Letöltés ideje: 2023.01.12.

³ Ancient Ballgame Term Paper: Ancient Ballgame of Mesoamerica.

Forrás: <https://www.paperdue.com/essay/ancient-ballgame-58553>

Letöltés ideje: 2023.01.16.

bélelt, felfújtt hólyaggal játszottak.⁴ Firenzében a 16. században vált kedvelté a calcio.⁵

A 12. században Angliában elterjedt szabályrendszer szerint a játék során nem csak lábbal, de kézzel is lehetett a labdát érinteni, az öklözések is teljesen elfogadottak voltak. A játék ekkor még sokkal durvább, erőszakosabb volt, mint korunkban, gyakoriak voltak a sérülések, de előfordult, hogy valamelyik játékos az életét veszítette. Részben ennek is volt betudható, hogy a játékot ebben az erőszakos formájában többször is betiltották. Legutóbb ilyen intézkedésre 1835-ben került sor.⁶

A mai futball még nem végleges szabályait, az ún. Cambridge-i szabályokat 1848-ban fektették le. Ezt követően az első labdarúgó szövetség 1863-ban alakult meg Londonban.⁷ Ekkor dőlt el, hogy a labdát kézzel érinteni szabálytalan. Ennek következtében vált ketté a labdarúgás és a rögbi.⁸

A labdarúgás érthető módon nem a felsőbb társadalmi osztályok sportja lett. A játékosok és a szurkolók egyaránt inkább a munkások közül kerültek ki, ami a kulturális színvonalból és az életkörülményekből adódóan magával hozta az erőszakosságot, tettegességet, vagyis a futballhuliganizmus prototípusát.

Ha Abraham Maslow szükséglet-hierarchia elmélete⁹ alapján vizsgáljuk a futballhuliganizmus jelenségét, mint az összetartozás által fanatikussá vált és a saját csapat kultuszának minden mást alárendelő és annak tiszteletét másokkal is elfogadtatni akaró egyedcsoportok magatartásformáját, több érdekes következtetést vonhatunk le. Maslow piramisában a szeretet

⁴ The History of the Football.

Forrás: <https://www.footballhistory.org/>

Letöltés ideje: 2023.01.13.

⁵ uo.

⁶ uo.

⁷ uo.

⁸ uo.

⁹ Simply Psychology.

Forrás: <https://www.simplypsychology.org/maslow.html>

Letöltés ideje: 2023.01.14.

és a valahova tartozás, a barátság, a család és a kötődés, mint igény közepén helyezkedik el. Egy szociálisan sérülékeny és kiszolgáltatott réteg számára, mint amilyen az „ősfoci” játékosai és közönsége volt, ezt a fajta kötődést, közösségi igényt, összetartozást a labdarúgás iránti szenvedély, a saját csapat iránti egyértelmű, esetenként fanatikus elkötelezettség testesítette meg. A piramis következő szintjén található a tisztelet, az önbecsülés, az öntudatosság, az elismerés és a szabadság, mint szükséglet. Ezeket az igényeket a labdarúgó csapatot körülvevő közösség, a csapatszellem, az érzelmi kötődés átélésének és kifejezésének lehetősége elégíti ki. Ebben a közegben az egyed átéli a társadalmi kapcsolatok során hiányolt elismertséget, megbecsülést, tiszteletet, tehát mindent – ideértve az erőszakcselekményeket is – hajlandó lesz elkövetni, elszenvedni a csapathoz való lojalitásának jegyében.

Ha a piramis legfelső szintjét nézzük, ott az önmegvalósítás igényét, szükségletét találjuk. Az egyed számára a csapat, a klub adja meg azt a fizikai és érzelmi közösséget, ahol önmaga lehet, ahol el- és befogadják, ahol számít és számítanak rá, ahol ismerik, megismerik és elismerik. Azt, hogy az előbbieken felsorolt szükségletek kielégítéséhez vezető út jogsértéseken keresztül vezethet, az egyed szempontjából a csoport, a közösség adta anonimitás fedezi. Ez az, amiért a futballhuliganizmus kezdeteitől kezdve az ehhez a jelenséghez kötődő cselekmények csoportos elkövetési módja szinte változatlan, csak az elkövetési eszközök oldalán tapasztalható változás.

Mivel a futballhuliganizmus először Angliában jelentkezett tömeges méretekben, így ott kezdődtek az első kutatások is a témában. Taylor már a hatvanas évek végétől vizsgálta a futballhuliganizmus társadalmi okait, hatásait. Nemcsak a stadionokat vizsgálta, hanem számos más sportág létesítményeit is, de egyértelműen megállapította, hogy a labdarúgó stadionok biztonságának biztosítása a legfontosabb feladat, egyrészt azért, mert a futball a nemzet sportjának tekinthető, másrészt azért, mert ez mozgatja a legnagyobb tömegeket. A legfontosabb veszélyforrásnak tekintette a stadionok túlszűfoltóságát, és megállapította, hogy a katasztrófák legfőbb kiváltó okai az elavult stadionok, a szegényes felszereltség, a huliganizmus,

a túlzott alkoholfogyasztás és a gyenge szervezés, vezetés. Tanulmányunkban a Taylor-jelentés gyakorlati elemeit, a sportrendezvények biztosítására gyakorolt hatását szeretnénk bemutatni a magyar gyakorlat figyelembevételével, az elvek összevetésével.¹⁰

A Taylor-jelentést korábban nyolc olyan jelentés előzte meg, amelyek szintén sportrendezvényeken történt katasztrófákat követően születtek. Arra jutott, hogy a tömeg viselkedését teljes biztonságot nyújtó módszerrel nem lehet kezelni. Elmozdult a rendészeti kérdés helyett az úgynevezett komplex megközelítés irányába, felismerve azt, hogy a szurkolókat kizárólag büntetőjogi intézkedésekkel nem célszerű és nem is lehet megfékezni. A kommunikációt a klubok és a szurkolók, valamint a média irányába is fejlesztendőnek ítélte. Nagy problémát jelentett véleménye szerint a szurkolók mérhetetlen alkoholfogyasztása. Felhívta a figyelmet a nemzeti és futbalszervezetek vezetési alkalmatlanságára, az infrastruktúra korszerűtlenségére.

Taylor megvizsgálta az európai tapasztalatokat is, főként Hollandia, Olaszország példáján keresztül, valamint a FIFA idevonatkozó szabályozását is. Taylor sürgette az ítélkezés felgyorsítását és a büntetési tételek emelését, új jogintézmények megalkotását, amivel igyekezett a pályáktól távol tartani az elítélteket. Külön is foglalkozott a beléptetés kérdéskörével, illetve a létesítményen belüli fizikai elkülönítést biztosító eszközök, különösen a kerítés használatának fontosságára hívta fel a figyelmet. A pálya védelme érdekében az úgynevezett tilos vonal segítségével határozta meg a védett területeket, amelyek átlépése automatikusan szigorú büntetéseket vont maga után. Napjainkban a képzeletbeli tilos vonal átlépése, amely a nézőktől elzárt területre való belépést jelenti, bűncselekménynek minősül.¹¹

¹⁰ Tóth Nikolett Ágnes: Sportrendészet a sportigazgatás rendszerében. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Közigazgatási Kar. Budapest, 2019. 27. o.

¹¹ Tóth Nikolett Ágnes: A sportjog mint sajátos szakjog. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó. Budapest, 2019. 15. o.

A rendezvény és annak helyszíne lehetőséget biztosít mindazoknak, akiknek tömegre van szükségük ahhoz, hogy annak arcnélküliségét kihasználva rendbontásokat, garázda cselekményeket hajtsanak végre. A fizikai közelség és az ellentétes szurkolótáborok elválasztása kedvez a garázda magatartásnak. Minél kisebb területre szorulnak össze a szurkolók, annál nagyobb a belső nyomás, és annál agresszívebbek a tömegben.¹² Ez volt megfigyelhető a Taylor-jelentésben foglalt mérkőzések tekintetében is.

A Taylor-jelentés részletesen meghatározta a sportrendezvények biztosításának alapelveit és gyakorlatát Európában, egységesítve az elveket és az intézkedések rendjét. Jelentős hatással volt a magyarországi gyakorlatra is.

Fontosnak tartjuk számba venni, hogy melyek a futballhuliganizmus okai, és hogy milyen előzmények, stadionkatasztrófák történtek az elmúlt évtizedekben, amelyek felhívták a rendezvénybiztosításban közreműködők figyelmét arra, hogy változtatni szükséges a kialakult gyakorlaton, és szükségessé vált új jogi normák megalkotása. Az elégedettség, az elbizakodottság a biztonság legnagyobb ellensége – írta Taylor a sportrendezvények biztosítása kapcsán leírt tapasztalatairól szóló jelentésében, amely gyökeresen átalakította a szabályozást Európában.¹³ A stadion az erőszak színtere.

Stadionkatasztrófák a nagyvilágban

A második világháború óta több mint hatvan stadionkatasztrófában ezeröt-százán vesztették életüket. Több tucatnyi stadionkatasztrófa történt az elmúlt száz évben. A futballstadionokban rendszeresen megjelenő hatalmas tömeg a 20. század első éveiben megszülető új társadalmi jelenség. Csak háborús helyzetek, politikai tömegrendezvények, vallási ünnepek, kiemelkedő kulturális események, néha más sportágak versengései járnak ilyen

¹² Végh József: A futballhuliganizmus pszichológiai kérdései. Belügyi Szemle 49. évfolyam/12. szám. 36. o.

¹³ The Hillsborough Stadium Disaster Final Report. 5. o.

hatalmas embertömeg jelenlétével. A zsúfoltság, az érzelmek túlzottan heves megjelenése, a rendbontások, sokszor a rendezési hiányosságok vagy a stadionok nem megfelelő állapota és nemegyszer a tragikus véletlen időről időre súlyos stadionbalesetekhez vezettek.¹⁴

A világ legpusztítóbb esetei között tartjuk számon az 1964-es esetet, amikor 318 ember halt meg Limában, egy Peru–Argentína mérkőzést követően. A rendőrség könnygázgránátokat vetett be a szurkolók ellen, akik menekülni kezdtek, de a stadion kijáratai le voltak lakatolva. A 318 halálos áldozat mellett több mint ötszázan szenvedtek súlyosabb sérülést. 127 ember halálát okozta Ghánában egy elsietett rendőrségi támadás 2001-ben. A pánikba esett tömeg egymást taposta a kijutás érdekében, a legtöbb kapu itt is zárva volt. Bizarr körülmények között vesztette életét 93 ember Nepálban 1988-ban, amikor egy Nepál–Banglades mérkőzés közepén hatalmas jégeső zúdult a stadionra. A nézők menekülni próbáltak a természeti csapás elől, de a tömeget a rendőrség ismeretlen okból feltartóztatta, majd visszafordította, így nem csoda, hogy a tömeg egymást taposta halálra. Egy eldobott cigarettacsikk okozott olyan tüzet 1985-ben, amely miatt pár perc alatt porig égett az angol Bradford stadionjának egyik lelátója. A rendőrség kénytelen volt a pályára evakuálni a nézőket, de így sem kerülhették el a tragédiát, amely 56 halálos áldozattal járt.¹⁵

Érdekes tény az előzőekhez kapcsolódva, hogy Magyarországon már 1948-ban, a Belügyminisztériumnak a rendőrség részére kiadott szolgálati szabályzatában is felhívták a figyelmet arra, hogy „*A sport- és versenypályák fából ácsolt nézőhelyén (lelátóin) a dohányzás tilos. Erre a tilalomra feltűnő módon elhelyezett táblákkal kellett a közönség figyelmét felhívni.*”¹⁶

Skóciában két katasztrófa is történt. Az újonnan épített, fából készült tribün erős esőzés hatására elázott, és egy mérkőzés alatt összeomlott. Több száz szurkoló zuhant a mélybe, közülük 25-en nem éltek túl az esést. Az

¹⁴ Uo. 14. o.

¹⁵ Tóth Nikolett Ágnes: A sportrendezvények biztosítása az elmúlt évszázad eseményeinek tükrében. *Gazdaság és Jog*. 2017/1. szám. 13–19. o., 15–16. o.

¹⁶ BM Szabályzat, 1948. 322. o.

eset után hozott rendelet előírta a vasbetonból készített stadionokat az Egyesült Királyság területén. 1982-ben következett be Oroszország legsúlyosabb sportkatasztrófája Moszkvában. A Lenin Stadionban a létesítmény vezetése úgy döntött, hogy csak a nyugati és keleti lelátókat nyitja meg, mivel csak ezeken sikerült letakarítani a mérkőzés előtti napokban leesett havat. Páran átestek a korlátokon, és többeket magukkal sodortak. A láncreakció-szerű eseményben 66 szurkoló halt meg.¹⁷

Brüsszelben egyébként tapasztalt, rutinos rendezők vettek részt a sportrendezvények biztosításában. A belga belügyminiszter mozgósította a csendőrséget, a rendőrséget, a tűzoltóságot és a mentőket is. Több mint háromezer rendőr biztosította a stadiont, és készségben állt a város teljes rendvédelmi apparátusa, hét mentőautó és egy orvosi összekötő kocsi volt a stadionnál. A Heysel-tragédiát tehát a hetvenes-nyolcvanas években egyértelműen fokozódó footballhuliganizmus okozta. Angliában azóta is tömegek emlékeznek meg a csaknem harminc évvel ezelőtti tragédiáról, amely örökre megváltoztatta az angol labdarúgást. Többek szerint ezen a napon halt meg a football, a másnapi *The Times* a következőt írta: „A labdarúgás mint játék halott.” Véleményünk szerint a jelentős változtatások következtében az egész labdarúgás újjászületett, és romjaiból egészen rövid idő alatt az egyik legsikeresebb európai üzletággá vált.¹⁸

Az Európa Tanács keretében 1985. augusztus 19-én született egy egyezmény a sportrendezvényeken, különösen a labdarúgó mérkőzéseken megnyilvánuló erőszakról. Ennek elvei beépültek a magyar sporttörvénybe is. Ezért javasolta a bizottság, hogy a sportrendezvényeken váljon egyértelművé a rendező és a szervező felelősségének határa. Egyértelművé kellett tenni, hogy a rendőrség kizárólag közfeladat ellátása céljából vegyen részt a sportrendezvények biztosításában, illetve a megbomlott rend helyreállításában. Meghatározták, hogy a rendőrség az általa kockázatosnak ítélt sportrendezvény szervezője mellé egy vagy több rendbiztost jelöljön ki, aki

¹⁷ Forrás: <http://sport365.hu/nemzetkozi-foci,vilagfoci,leomlo-lelatok-megvadult-tomeg-amikor-a-stadionok-pokolla-valtoztak,19690>

¹⁸ Tóth Nikolett Ágnes: The Application of Innovative Sports Policing Tools. CASOPIS POLICAJNA TEORIA A PRAX. 2021. 2. 103. o.

a rendezvény szervezésének és megtartásának időszakában a helyszínen felügyelheti a rendezvény biztonságával összefüggő jogszabályi előírások betartását, szükség esetén kezdeményezheti a rendőri erők beavatkozását. Úgy vélték, hogy a rendőrséget törvényben kell felhatalmazni arra, hogy – amennyiben a résztvevők magatartása a sportrendezvény biztonságos megtartását veszélyezteti, és a megbomlott rend másként nem állítható helyre – a rendezvényt befejezettek nyilvánítsa, a rendbontókat kiemelve és eltávolítsa, vagy amennyiben ez nem lehetséges, a tömeget feloszlassa.¹⁹

Napjaink stadionkatasztrófái

A sportrendezvények rendjét és biztonságát érintő kérdések az elmúlt másfél két évtizedben a hazai, valamint a nemzetközi sport- és rendészeti szakmai fórumok állandó témái. A labdarúgás sportágban került ez igazán előtérbe, ahol a stadionok lelátóin tanúsított szurkolói rendbontó magatartás több alkalommal vezetett tragédiához, de esetenként veszélyeztette a sportolók testi épségét is.

2022-ben számos probléma adódott a stadionokban. 2022 tavaszán az UEFA Bajnokok Ligája döntő több mint fél óra késéssel kezdődött el. Nem volt megfelelően megszerveve a közlekedés, ezért sok néző késve érkezett meg a stadionhoz, a beléptetésnél biztonsági problémák adódtak. Az UEFA-nak elég sok problémát okoznak a futballhuligánok, akik miatt számos ügyben folytatnak vizsgálatokat. Abban az ügyben is, hogy hogyan csaphattak össze a Nizza és a Köln ultrái a stadionban. Itt a francia rendőrség is vizsgálódik, a mérkőzés egyórás késéssel kezdődött el. A problémák nemcsak a stadionon belülre korlátozódnak, hiszen szintén a közelmúltban fordult elő, hogy Brüsszel egyik kultikus éttermét szétverték az egyik mérkőzés előtt a svájci ultrák.²⁰

¹⁹ Forrás: www.gonczolbizottsag.gov.hu/jelentes/gonczolbizottsag_jelentes.pdf. 160–161. o.

Letöltés ideje: 2013.03.13.

²⁰ Tóth Nikolett Ágnes: A sportrendészet elméleti alapjai. Kézirat, megjelenés előtt.

Az utóbbi évtizedek legnagyobb katasztrófája rázta meg a nagyvilágot, ugyanis 2022 októberében 131 szurkoló veszítette életét egy indonéziai futballmeccs után kitört tömegverekedésben. Az elhunytak között 32 gyermek volt, a legfiatalabb áldozat pedig 3 éves volt, 320-an megsérültek. Két ösrivális csapat (a malangai Arema FC kikapott a szurabajai Perszeabajától, amire 23 éve nem volt példa) szurkolótáborai a mérkőzés lefújása után azonnal a pályára rohantak és egymásnak estek. A rendőrség könnygázzal fújta le a tömeget, ezután pánik tört ki. A könnygáz olyan sűrű volt, hogy többen megfulladtak, az emberek pánikba estek, és halálra taposták egymást. Egyes kijáratok zárva voltak, ez is hozzájárult a tragédiához.²¹

Innovatív megoldások a sportrendészet területén

Az innováció szó szakmai fejlesztést, újítást jelent, de az innováció fogalma maga is állandó fejlődésben van és változáson megy keresztül, és magában foglalja a szervezeti, szervezési innovációt is.

A jog konzervál, fontos a jogi tradicionalizmus, ugyanakkor a jog reagál is a megváltozott társadalmi életviszonyokra. Egyre inkább fontos a jogalkotás során is a gyorsaság, az újító szemlélet és természetesen a hatékonyság, valamint az új technológiák, folyamatok, eljárások mind szélesebb körű használata is.²²

Technológiai innováció I.: dróndetektálás

Rendkívül összetett rendészeti feladatot jelent a kiemelt nemzetközi sportrendezvények biztonságos lebonyolításának megszervezése és végrehajtása, amihez elengedhetetlenek a legmodernebb technológiai vívmányok, eszközök, mint például a dróndetektálás.

²¹ Uo.

²² Tóth Nikolett Ágnes: Sport, rendészet, innováció. Dobák Imre. Szakmaiság, szerénység, szorgalom: Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére. Dialóg Campus Kiadó. Nordex Kft. 2018. 627–635. o.

A drónok egyre nagyobb veszélyt fognak jelenteni, ugyanis szakmai előrejelzések alapján hét éven belül közel 30 ezer önvezető drón lesz már Magyarországon is, amelyek szabályozása, ellenőrzése, követése komoly szakmai és biztonsági kihívást jelent. Ennek kapcsán fontosnak tartjuk megjegyezni Yuval Noah Harari idézetét: „Olyan hatékony új technológiákat fejleszt az emberiség, amelyek elpusztíthatják azt, de akár tökéletesíthetik is. Az a kérdés, mihez kezdünk az ilyen technológiákkal...”²³

Évekkel ezelőtt a Szerbia–Albánia labdarúgó Európa-bajnoki selejtezőn, Belgrádban tömegverekedést robbantott ki egy provokatív zászlóval egy drónpilóta. A drón egy Nagy-Albániát ábrázoló zászlót vitt a stadionba, felbőszítve ezzel a hazai szurkolókat és így tömegverekedést kirobbantva.²⁴ Az egyik szerb játékos leszedte a zászlót a drónról, amire az albán futballisták körbevették, és dulakodás kezdődött. A bíró leállította a mérkőzést, amire néhány albán játékos veszekedni kezdett vele. Erre petárdákat dobáltak be, és néhány szurkoló berohant a pályára. A bíró szólt a játékosoknak, hogy vonuljanak vissza az öltözőkbe. Közben néhány szurkoló az albánok után rohant, és megtámadta őket. A valóságban nem létező Nagy-Albánia rajza kiválóan alkalmas volt a szerbek bosszantására, mivel annak részeként ábrázolják Koszovót is, az albán többségű, de történelmileg Szerbia részét képező tartományt.

A drónok fejlesztésében a legnagyobb kockázat az, amikor a technológia rossz kezekbe kerül. Ilyenkor szélsőséges esetekben akár a terrorizmus eszközüvé is válhat. Egyre nő az igény olyan eljárásokra, megoldásokra, amelyek segítségével a drónokat detektálni lehet.²⁵ A kockázat mindig reális, hogy végül is egy fejlesztés vagy új találmány jó vagy kártékony céllal

²³ TÓTH Nikolett Ágnes (2021): i. m. 103. o.

²⁴ Forrás: <https://www.origo.hu/sport/futball/20150716-foci-eb-sejtezo-szerbia-albania-elokerult-a-provokator.html>
Letöltés ideje: 2020.01.22.

²⁵ Forrás: <https://www.securinfo.hu/termekek/letesitmenybiztonsag/1334-novekvo-igeny-a-dronok-detektalasara.html>
Letöltés ideje: 2020.01.21.

kerül-e felhasználásra. Ezért ha a technika illetéktelen kezekbe kerül, az jelentős veszéllyel járhat, amivel számolnunk kell.

A drónok hasznosak, de csak idő kérdése, hogy a terrorizmus céljait szolgáló eszközként alkalmazzák őket. A drónokat felszerelhetik robbanószerekkel vagy biológiai fegyverekkel, amivel könnyen elrepülhetnek bárhova. Csak Magyarországon több száz engedélyezett civil drónt használnak döntően az infrastruktúrák ellenőrzése – a légifotózás – területén. Nyilván világszerte – különösen a fejlett társadalmakban – a dróntechnika térhódításának a forradalmát éljük, és az ártó szándék kivitelezéséhez minden további nélkül legálisan is beszerezhetőek civil drónok, és viszonylag kis költséggel alakíthatók át, szerelhetők fel a szükségleteknek megfelelően.²⁶

A drónokat sportrendezvényeken sok esetben arra használják, hogy illegálisan rögzítsék az eseményeket, de előfordult már, hogy majdnem tragédiát okozott egy repülő szerkezet. A US Open teniszbajnokság második fordulójának egyik mérkőzésén, a Louis Armstrong Stadionban egy drón váratlanul a nézőtérre zuhant. Szerencsére senki nem tartózkodott a közelben, így nem történt személyi sérülés. A játékot megállították, és csak azután folytatták, hogy a rendőrök és a tűzoltók megállapították, hogy nem veszélyes az eszköz. A drón a zuhanás eredményeként összetört, meglepő módon kamerát viszont nem találtak a roncsban. Félelmetes, hogy a szigorú biztonsági szabályok ellenére egy drón ilyen könnyedén a pálya fölé repülhetett, hiszen akár egy bombát is hordozhatott volna.²⁷

A dróntechnológia velejárója, hogy elképesztően nehéz a drónok pontos helyzetét meghatározni, de már létezik olyan eszköz, mely figyelmeztető jelzést ad, ha a közelben lebegnek. Olyan detektorok gyártása indult el, melyek jeleznek, ha egy drónt észlelnek. Ez magába foglalja a hang- és rádióhullámos drónok azonosítását is.

²⁶ Forrás: <https://www.securinfo.hu/termek/letesitmenybiztonsag/1334-novekvoigeny-a-dronok-detektalasara.html>
Letöltés ideje: 2020.01.21.

²⁷ Tóth Nikolett Ágnes (2021): i. m. 103. o.

A legfejlettebb eszközök audio- és hagyományos mikrofonokkal már 15–30 méterről jelezni tudják a drónok jelenlétét. Teljes csendben pedig ez a távolság akár 60–90 méterre is kiterjeszthető, de dolgoznak még szélesebb hatótávolságú mikrofon-technikák fejlesztésén is. Rádióhullámos detektálás esetén a hatósugár 400 méter, azonban tesztelésnél elérték már a 600 métert is.²⁸

A drónok elleni védekezést az UEFA részletesen is előírja, és az Európa-bajnokság rendezési feladataival kapcsolatban megfogalmazott részletes követelményrendszer egyik fontos pontja a drón-detektálás.²⁹

Technológia innováció II.: arcfelismerő rendszer

A biztonsági fenyegetések egyre növekvő aggodalomra adnak okot mind nemzetközi, mind nemzeti szinten, valamint a kereskedelmi tevékenység során is. A nemzetközi határokat fenyegető veszélyek fokozódásával egyidejűleg a kormányok új rendszabályokat vezetnek be a repülőtereken, a tengeri kikötőkben és a tömegközlekedési csomópontokban egyaránt. A bűnüldöző szervek egyik fő feladata: a nyilvánosság számára keresett személyek azonosítása és lehetőleg minél gyorsabban történő kiszűrése, kiemelése. Ezenkívül a biztonsági cégeknek és létesítménygazdálkodóknak tartaniuk kell az ismert nemkívánatos vagy ismeretlen személyek helyiségeikbe, irodáikba való illetéktelen bejutásától, ott tartózkodásától, illetve azonosítaniuk kell azokat a kiemelt, adott esetben VIP személyeket is, akik legálisan, engedélyezetten léphetnek be egy-egy létesítménybe.

Az információnak a társadalomban és a gazdaságban betöltött szerepe egyre nagyobb hangsúlyt kap. A nyugati civilizáció negyedik ipari forradalmának, a digitalizációnak a korszakát éljük, amikor a gyors technológiai

²⁸ Forrás: <https://www.securinfo.hu/termekek/letesitmenybiztonsag/1334-novekvo-igeny-a-dronok-detektalasara.html>

Letöltés ideje: 2020.01.21.

²⁹ Tóth Nikolett Ágnes: TECHNOLOGICAL INNOVATIONS IN THE FIELD OF SPORTS POLICING. Часопис Національного університету „Острозька академія” 2021. 22-23. о.

fejlődés és a globalizáció új kihívások elé állítja a személyes adatok védelmét, valamint a megfelelő tájékoztatáson alapuló információhoz való jog érvényesülését. Az állami hatalomgyakorlás ma már egyenesen elképzelhetetlen az információk nélkül, és voltaképpen a közigazgatás – információs szempontból – nem más, mint „szakadatlan adatkezelés”³⁰: mind a polgárok személyes adatainak a kezelése, mind a közhatalom gyakorlása során létrejött információk, közérdekű adatok létrejöttének tekintetében.³¹

Magyarországon az Információs önrendelkezéssel szőló törvény meghatározza azt a célt, hogy személyes adatával mindenki maga rendelkezzen, és a közérdekű adatokat mindenki megismerhesse.³²

Az információs önrendelkezési jog terén az *általános nemzetközi emberi jogi* dokumentumok között alapvető fontosságúak az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában,³³ az Emberi Jogok Európai Egyezményében,³⁴ valamint a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában³⁵ foglalt rendelkezések. Továbbá az általános alapjogi dokumentumok között kell megemlítenünk az EU alapító szerződéseivel azonos kötőerővel rendelkező Alapjogi Charta vonatkozó rendelkezéseit is.³⁶

³⁰ Patyi András: A közigazgatási eljárásjog és perjog változásai és összefüggései. In: Benisné Györfly Ilona (szerk.): Tizennegyedik Magyar Jogászgyűlés: Balatonalmádi 2018. október 4-6. Magyar Jogász Egylet, Budapest, 2018. 150–160. o.

³¹ Lásd erről Péterfalvi Attila – Révész Balázs – Szalai András: A közigazgatás adatkezelő tevékenysége. In: Temesi István (szerk.): A közigazgatás funkciói és működése. Budapest, Nemzeti Közszoigálati és Tankönyv Kiadó Zrt. 2013. 265–295. o.

³² 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról

³³ 12. cikk Senkinek magánéletébe, családi ügyeibe, lakóhelye megválasztásába vagy levelezésébe nem szabad önkényesen beavatkozni, sem pedig becsületében vagy jó hírnevében megsérteni. Minden személynek joga van az ilyen beavatkozásokkal vagy sértésekkel szemben a törvény védelméhez.

³⁴ 8. cikk Magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog

³⁵ 17. Cikk 1.

³⁶ 7. cikk A magán- és a családi élet tiszteletben tartása; 8. cikk A személyes adatok védelme

A biometrikus adatok kezelésének szabályozása tagállami hatáskörben van, ezért az arcfelismerő technológiák alkalmazásának feltételei nem azonosak. Így az EU szabályozó szerepe felértékelődhet a jövőben, hiszen a cél az egészségesség elérése kellene, hogy legyen.³⁷

Az emberi arc fontos szerepet játszik a társadalmi interakciókban, közvetítve az emberek identitását. Az emberi arcot a „biztonság kulcsaként” felhasználva a biometrikus arcfelismerő technológia az elmúlt években jelentős és kiemelt figyelmet kapott az azonosításban, mivel számos alkalmazási potenciállal rendelkezik mind a bűnüldözésben, mind pedig a polgári élet egyéb területein.

Az ujjlenyomatot/tenyérlenymatot és íriszdiagnosztikát használó más biometrikus rendszerekkel összehasonlítva az arcfelismerésnek különös előnyei vannak, mivel az egy „fizikai” érintkezés nélküli folyamat. Az arcképeket távolról is lehet rögzíteni anélkül, hogy megismernék az azonosítandó személyt, és az azonosításhoz nincs szükség az emberrel való interakcióra. Ezenkívül az arcfelismerés a bűncselekményektől való „elrettenítés” célját is szolgálja, mivel a rögzített és archivált arckép később segíthet a személy nagy pontosságú azonosításában.³⁸

A legújabb alkalmazás képes az arcokat valós időben „kinyerni” a meglévő videomegfigyelő rendszerekből, és azonnal összevetni az egyének megfigyelési listájával, adatbázisával. Amikor a rendszer azonosít egy megjelenő illetéktelen személyt a figyelőlistán, azonnali riasztást ad ki, így a megfelelő intézkedéseket gyorsan meg lehet tenni a közbiztonsági veszélyek kockázatának csökkentése érdekében.

Értelemszerűen magukon a rendezvényeken a mozgó arcképelemzés alkalmazható különböző gyanús személyek kiszűrésére. Az álló arcképelemző rendszer inkább bűncselekmény elkövetése esetén az utólagos

³⁷ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2016/679 RENDELETE (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) 9. cikk (4)

³⁸ Tóth Nikolett Ágnes: A sportrendészet helye és szerepe a sportgazdagság rendszerében. Belügyi Szemle 2018/5. szám. 120. o.

felderítésben nyújt segítséget. Az, hogy mely fényképek szerepelnek a nyilvántartásban, amelyekkel a keresett személyek összevethetők, a törvényben részletesen szerepel, akárcsak az igénybevételre jogosult szervek is, természetesen a felhasználás céljának megjelölésével.

A személyazonosság ellenőrzésének és az ismeretlen személy azonosításának elemzői támogatását az igénybevételre jogosult szerv kizárólag elektronikus úton kérheti az arcképelemző tevékenységet végző szervtől.³⁹

Az arcképelemző tevékenységet végző szerv és az igénybevételre jogosult szerv az arcképelemző tevékenység nyújtásának és igénybevételének műszaki és informatikai biztonsági feltételeire vonatkozóan együttműködési megállapodást köt.⁴⁰

Az igénybevételre jogosult szerv az arcképelemző tevékenységet végző szerv részére csak olyan rendelkezésére álló arcképmást továbbíthat az arcképelemzői tevékenység lefolytatása céljából, amelyet az igénybevételre jogosult szerv törvény alapján jogszerűen kezel.⁴¹

A felvételek tárolása során a biztonság garantálása különösen fontos. A technológiai fejlődésre és az adatkezelés körülményeinek változására is tekintettel az alkalmazott biztonsági intézkedéseket időről időre felül kell vizsgálni. Az adatok biztonságának garantálásához kapcsolódóan fontos eszköz a kamerákat használó személyek képzése is.⁴²

Magyarországon módosult a Rendőrségről szóló törvény, ugyanis 2020. május 1-től, aki megtagadja személyazonosságának igazolását, azt a rendőrség feltartóztathatja, és ha más módon nem sikerül a személyazonosságát igazolni, fényképfelvételt készíthet róla, amelyet egy arcképelemző rendszeren keresztül futtatva, automatizált eljárásban összevetnek a személyi adat- és lakcím-nyilvántartásban szereplő adatokkal (például a személyi igazolvány készítésekor készült képpel). Majd az eredmények alapján a

³⁹ 78/2015. (XII. 23.) BM rendelet az arcképelemző rendszer működtetésének részletes szabályairól 2.§ (1)

⁴⁰ 78/2015. (XII. 23.) BM rendelet az arcképelemző rendszer működtetésének részletes szabályairól 8.§ (1)

⁴¹ 2015. évi CLXXXVIII. törvény az arcképelemzési nyilvántartásról és az arcképelemző rendszerről 10.§ (1)

⁴² Forrás: https://gdpr.blog.hu/2020/01/13/testkamerak_es_adatvedelem

célra szolgáló eszköz segítségével a nyilvántartásból lekérhetik a személyazonosító adatokat és fényképeket az igazoltatott azonosításához.⁴³

Innovatív jogi intézkedésnek tekinthető, hogy a Sporttörvény 2019. január elsejétől lehetővé teszi a képmás nyilvántartását a sportrendészeti rendszerben. Ez adja a jogi felhatalmazását annak, hogy a sportrendészeti nyilvántartásban szereplő arcképmás szerepelhessen az adatbázisban, amellyel majd az arcfelismerő rendszer dolgozik.

A szervező az általa kizárt személy nevét, születési helyét és idejét, képmását, a kizárás időtartamát, a sportlétesítmény megnevezését, valamint azon sportrendezvények körét, amelyre a kizárás hatálya kiterjed, három napon belül továbbítja a sportrendészeti nyilvántartásba, valamint a szervező az utazó sportszervezet részére. Ha az utazó sportszervezet a továbbított adatok alapján nem dönt a sportrendezvényen történő részvételből való kizárásról, a továbbított adatokat azok kézhezvételét követő nyolc napon belül törölni köteles. A szervező a kizárási határozatokat és az abban szereplő személyes adatokat a kizárás időtartama alatt az adatvédelmi szabályoknak megfelelően kezeli.

A sportrendészeti nyilvántartás a sportrendezvényen történő részvételből a szervező, utazó sportszervezet által kizárt, a szabálysértési hatóság vagy a bíróság által a sportrendezvényről, illetve a sportlétesítményből kitiltott vagy a sportrendezvények látogatásától eltiltott személyek, valamint a külföldön távollattal érintett személyek következő adatait tartalmazza: a családi és utónév, a születési hely és idő, az anya születési családi és utóneve, képmás. A legújabb jogszabályi módosítás is hatályba lépett már, ennek megfelelően a külföldi bíróság hasonló tartalmú döntésének adatai is szerepelhetnek a nyilvántartásban. Ezzel lehetővé vált, hogy az EURO 2020 bajnokságra való felkészülés idején azoktól az országoktól, akik mérkőzéseken játszanak, adatok kérhetők és kezelhetők. Rendőri biztosítás keretében működött a rendszer a 2020-as labdarúgó Európa-bajnokság magyarországi mérkőzésein.

⁴³ 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről 29.§ (4)

2015-ben jogi innovatív megoldásnak volt tekinthető a két jogszabály megalkotása: az arcképelemzési nyilvántartásról és az arcképelemző rendszerről szóló 2015. évi CLXXXVIII. törvény és az arcképelemző rendszer működtetésének részletes szabályairól szóló 78/2015. (XII. 23.) BM rendelet.

A jogszabályok alapján arcképelemző rendszernek nevezzük az arcképprofilok létrehozására, valamint összehasonlító elemzésére képes, a személyazonosítást elősegítő informatikai alkalmazást. Az arcképprofil-nyilvántartás vezetésének célja a bűncselekmények megelőzése, megakadályozása, felderítése és megszakítása, valamint az elkövetők elfogása és felelősségre vonása.

A mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásának lehetőségei

A mesterséges intelligencia rendezvénybiztosítási célú alkalmazása a prediktív rendészeti és rendvédelmi feladatok kontextusában és azokkal szoros egységben valósítható meg leginkább. A rendészeti és rendvédelmi feladatok komplexitásából fakadóan – a nemzetbiztonsági feladatok mellett – egyre nagyobb igény mutatkozik a sportrendezvényekhez kapcsolódó esetleges rendbontások megelőzésére. Nyilvánvaló, hogy az infrastrukturális fejlesztések, ideértve az objektumbiztonsági létesítmények változását is, valamint a rendbontások során alkalmazott eszközök fejlődése is megköveteli a korábbiaknál jóval fejlettebb módszerek alkalmazását, a megelőző intézkedések megtételéhez szükséges információ kellő idejű összegyűjtését, feldolgozását, elemzését és értékelését – mindezt gyakran nemzetközi együttműködés keretében.

Az MI alkalmazásának lehetőségei között meg kell különböztetni a más rendszerekkel összekapcsolt alkalmazásokat és az autonóm működtetést. Az előbbiről akkor beszélhetünk, amikor például a korábban említett arcfelismerő rendszert a rendezvény helyszínéhez vezető útvonalakon, a közeli közterületeken, illetve a közforgalmi járműveken elhelyezett biztonsági kamerarendszerekkel összekötve – a meglévő adatbázisra alapozva – észlelhetővé válik footballhuliganizmus veszélyét hordozó egyének vagy

csoportok közeledése, elhelyezkedése, mozgása a rendezvény különböző biztonsági övezeteihez. Ez lehetőséget ad a megelőző beavatkozásra, illetve, amennyiben erre szükség van, az aktív ellenintézkedésekre, figyelembe véve a fokozatosság és arányosság elvét, a rendelkezésre álló erőket, a békésen viselkedő csoportok mozgását és elhelyezkedését, vagyis a koncentrált, célirányos intézkedésre ható folyamatosan változó tényezőket is.

Ha megvan az ehhez szükséges adatbázis, az MI képes a szurkolói csoportok, közösségek szerveződési sajátosságait felismerni, és a felállított dinamikus mátrix módszer alapján⁴⁴ (Dynamatrix) folyamatában megelőzni a nemkívánt események kialakulásának feltételeit, illetve magukat az eseményeket. Több, mint kívánatos, hogy a biztosítandó esemény előtt néhány nappal már folyamatos online kapcsolat legyen az érintett országok rendvédelmi és rendészeti szerveivel és a Budapestre akkreditált diplomáciai képviseletek konzuljaival. Ez egyszerre könnyítené meg az adat- és információcserét, valamint a szükséges lépések összehangolását.

Az MI-re alapuló dinamikus mátrixrendszer alkalmazásának általános értelemben vett egyik legnagyobb előnye, hogy kizárja a megszokáson, illetve előítéleten alapuló értékelési hibákat, mivel az időalapú értékelési rendszer öntanuló és önfejlesztő algoritmusa folyamatosan újraértékeli a korábbi információkat, és az új információkat beépítve az idő-információ képlet alapján egy folyamatosan megújuló függvényrendszert alkalmaz. Ez a megújuló információk alapján új következtetéseket fogalmaz meg, ami megváltoztatja a kimeneti prioritási sort, vagyis a lehetséges bekövetkező események valószínűségi sorát. Ennek köszönhetően a műveletirányító azonnal módosíthatja a megteendő intézkedéseket, az ehhez szükséges erőket és technikai feltételeket.

A beléptetés során – amennyiben a fémkeresőn és jegyellenőrzésen kívül van személyazonosság-ellenőrzés – az MI ezt el tudja végezni, és képes

⁴⁴ Bács Zoltán György: Új, innovatív módszer megalapozása az elemző-értékelő munkában. A dinamikus mátrix alapú módszer. Magyar Rendészet 2022/3. szám. 83–101. o.

ellenőrizni, hogy a számítógépes rendszeren keresztül jegyet vásárló személy azonos-e a belépő személlyel. Ilyen módon kiszűrhető, hogy illetéktelen személy érvényes jeggyel belépjen a rendezvény helyszínére.

Ha az MI autonóm, folyamatos rendvédelmi, rendezvénybiztonsági célú alkalmazását tekintjük, akkor ennek több, sajátos, nemzetközi és technikai előfeltétele is van. Ilyen egy globális, kontinentális és regionális adatbázis felállítása és fenntartása, valamint a szurkolói csoportok közösségi hálózatának, kommunikációjának ellenőrzése, ideértve a dark weben folyó kommunikációt is. Ennek – a rendezvénybiztosítási szempontokon kívül – nemzetbiztonsági jelentősége is van. Biztonsági, nemzetbiztonsági terrorelhárítási jelentősége is lehet a sportfogadási irodák klienshálózata ellenőrzésének, a rendszeres fogadók és háttérük szűrésének, hiszen így látókörbe kerülhetnek olyan személyek és/vagy csoportok, amelyek a sportrendezvények biztonságára – akár gazdaságvédelmi és pénzügyi szempontból is – kockázatot jelenthetnek. Az sem mellékes, hogy egy vesztes sportfogadás után a frusztrációs élmény radikalizáló hatása aktív erőszakcselekményt is kiválthat a veszteséget elszenvedő személyből vagy csoportból.

A bármilyen sportlétesítmény tervezése és üzemeltetése során az MI segítséget nyújt a biztonságsszervezés, a helyszíni biztosítási rendszer, illetve a biztonsági protokoll kialakításához, figyelembe véve a hely építészeti adottságait, az azokból fakadó lehetséges csoportmozgásokat, veszélyzőnákat.

Más nemzetbiztonsági aspektusok megjelenése a sportrendezvények biztosításában

Az előbbiekből is világosan látható, hogy a sportrendezvények, de különösen a nagy érdeklődésre számot tartó sportesemények előkészítése, szervezése és megrendezése során – a más ismertetett rendvédelmi és rendészeti feladatok mellett – számításba kell vanni a sportrendezvények helyszínéből, a jelenlévők nagy számából és a mérkőzéseken részt vevő klubok iránti elkötelezettségéből fakadó, esetenként radikalizációhoz és az erőszak megnyilvánulásaihoz vezető indulatokat is. Az ilyen légkör és a viszonylag zárt

helyszín rendkívül alkalmas egy esetleges célzott pánikkeltésre, látszólag az ellenfél szurkolótáborának provokálására, akár mint elterelés, akár mint megfélemlítő, esetleg terrorcselekmény. Azt, hogy csoportos erőszakcselekményről vagy terrorcselekményről beszélhetünk-e, a cselekmény elkövetőinek a cselekményhez fűződő rövid vagy hosszabb távú céljai döntik el. Nyilvánvaló, hogy a viszonylag zárt helyen tartózkodó, csökkent mozgástérrel rendelkező tömeg rendkívüli mértékben megnöveli az áldozatok lehetséges számát. Ha ehhez hozzászámítjuk a szervezetlenül menekülő tömeg mozgását, az áldozatok száma jelentősen megnőhet. Erre a lehetőségre is fel kell készülni, hiszen a 2015. november 13-án az Iszlám Állam terroristái által végrehajtott párizsi merényletsorozatban az egyik helyszín épp a Stade de France, az egyik legismertebb francia stadion volt.⁴⁵ Nyilvánvalóan nem lehet kizárni, hogy bármilyen más terrorszervezet, amely magára és eszméire akarja irányítani a figyelmet, követheti ezt a példát. Zárt helyiségben tartott rendezvény esetén a moszkvai Dubrovka színházban végrehajtott támadás szolgálhat mintául.⁴⁶

A sportrendezvények biztosításában a nemzetbiztonsági aspektus a lehetséges terrorista indíttatású, vagy érzelmi feszültségre visszavezethető erőszakcselekmények megelőzése és megakadályozása mellett több más módon is megjelenik. Ide sorolható, ha ellenérdekelt szolgálatok egy rendezvény idején, a tömeget álcázásként felhasználva, leplezett találkozót vagy információcserét hajtanak végre, akár kontakt nélküli eljárással, akár közvetlen találkozással. Az ilyen művelet felderítése, megfigyelése és dokumentálása a további eljárástól függetlenül is komoly kihívást jelent a nemzetbiztonsági szolgálatok számára.

⁴⁵ France24 *PARIS ATTACKS: AN UNPRECEDENTED INVESTIGATION* 2015. 11. 25. Forrás: <https://graphics.france24.com/paris-attacks-investigation-terrorism-belgium-bataclan-suspects/>

Letöltés ideje: 2023.01.25.

⁴⁶ History *Hostage crisis in Moscow theater October 23, 2002.*

Forrás: <https://www.history.com/this-day-in-history/hostage-crisis-in-moscow-theater>

Letöltés ideje: 2023.01.26.

Összegzésként megállapítható, hogy nincs új a nap alatt, csupán a régi-
nek a különféle változatai. Erre a legjobb például szolgál Peter Taylor fő-
bíró 1989-ben, a stadionkatasztrófák hatására elkészített részletes elem-
zése. Javaslati radikálisan megváltoztatták a modern brit, majd európai
labdarúgás képét. Már ekkor is az ítélkezés felgyorsítása, a büntetési tételek
emelése mellett érvelt, és szorgalmazta az új, innovatív jogintézmények
megalkotását, amelyek segítségével távol lehet tartani a pályáktól a rend-
bontókat, a huligánokat. Akkori elképzelései maradéktalanul megvalósul-
tak, ezeket a tanulmányban megjelenített jogi és technológiai innovatív in-
tézkedések is jól példázzák. A rend minden társadalomban alapvető érték.
Ezekkel az eszközökkel és a felkészült sportrendészeti szakemberekkel a
biztonság minden sportrendezvényen garantált.⁴⁷ Ezt a folyamatos és meg-
újuló tevékenységet a lehető leghatékonyabban, gyorsan és költségkímélő
módon képes támogatni a mesterséges intelligencia és az arra épülő mód-
szerek alkalmazása.

⁴⁷ Tóth Nikolett Ágnes: Innovatív sportrendészeti eszközök. Belügyi Szemle 2020/4. szám
KÜLÖNSZÁM 125. o.